

Skolans värdegrund och det mångkulturella samhället

Mångkultur
Integration
Skolan
Värdekonflikter

Kultur

- * Finkultur
- * Kultur som samtal – diskurs
- * Mångkultur – beskrivning

MÅNGKULTUR (Agnes Heller)

- * Beskrivning av så som det är – hur vi faktiskt lever våra liv
- * Det skiljer inte på positiva och negativa delar som kan finnas i en kultur
- * En kultur i denna mening består av olika grupper av normer – en helhet: vardagslivet, meningen med detta och ”organisationer”

När man föds kastas man in i ett socialt sammanhang

- * Vardagslivet – för givet tagna normer
- * Kan inte förstå vardagslivet utifrån vardagslivet
- * Normer: språk, hur laga mat, gör enkla saker, hur äter, hur betar sig i familjen
- * Den viktigaste institutionen i denna sfär är familjen – ansikte till ansikte relationer
- * Beroenderelationer – kan inte välja bort sitt barn

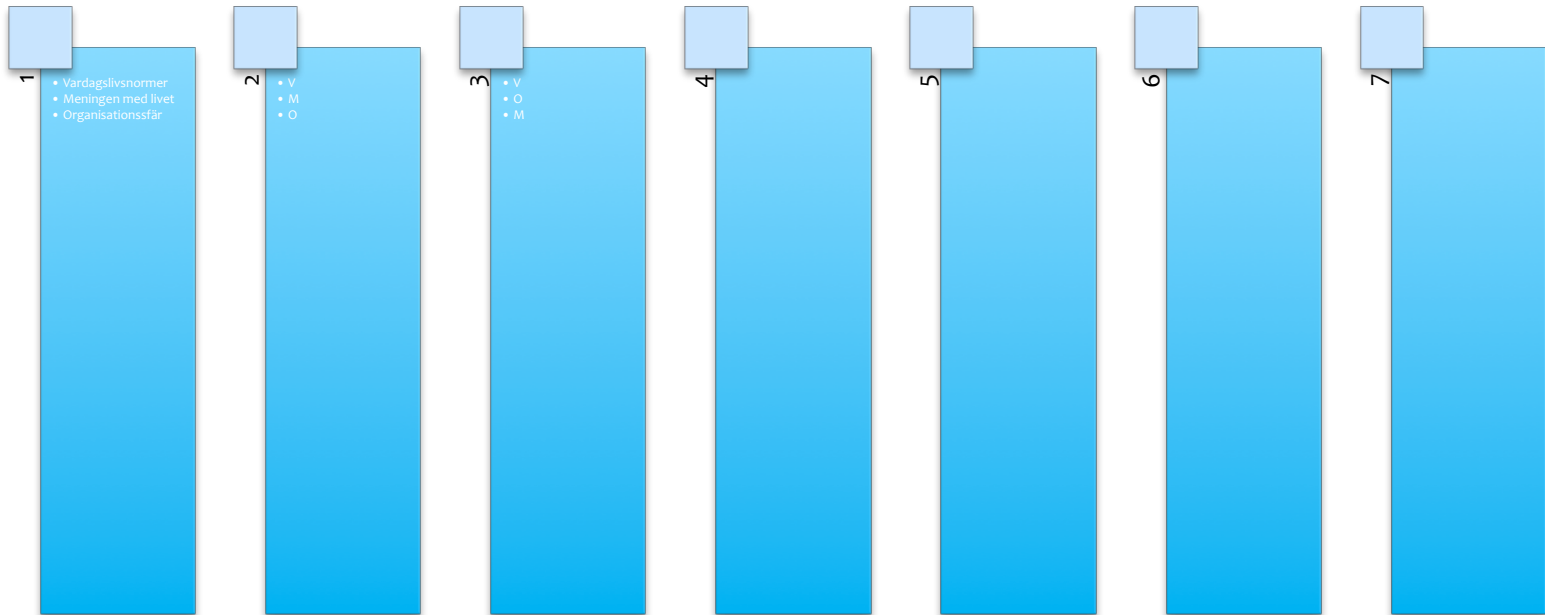
Vetenskap – filosofi – konst - religion

- * Normer för att förstå livet
- * Funktion att ge mänskligt liv mening, etablera en helhet för de heterogena normerna i vardagslivssfären
- * Legitimerar den sociala strukturen och tvärt om (destabilisera/förändra den)
- * Styr – kolonialiserar vardagslivet

Institutionssfär (Objectivation in and for itself)

- * Institutioner
- * Konglomerat av institutioner

Modernt samhälle med många kulturer bredvid varandra

Alla kulturer – normer lika värda?

- * Ett ställningstagande till normers innehåll kan inte göras enbart utifrån att de existerar, det är nödvändigt att bedöma normers innehåll.
- * Att alla människor är lika värda är inte lika med att alla kulturer är lika värda (A.H)
- * Gräns: frihet & liv (A.H)

Alla kulturer lika värda

- * Ingen måttstock
- * Alla sina egna förgivet tagna normer
- * Går inte att värdera

Slutsats:

- * Att alla kulturer lika värda

Alltså hamnar man i en paradox
I strid med vårt rättvisebegrepp

Prop. 1997/98:16

- * Mångkultur – oklart begrepp som övergavs
- * I stället integrationspolitik – inte att alla behöver leva efter samma normer – dock vissa normer mer fundamentala än andra.
- * Rättsreglerna ska alla följa

Alla sätt att leva lika mycket värda?

- * Vem vill hävda att Adolf Hitler är precis lika mycket värd som moder Teresa? Alla sätt att leva är ju inte lika mycket värda för andra människor. Hitlers livsstil var katastrofal för miljoner människor, moder Teresas sätt att leva har gett hopp och kraft åt oräkneliga.

Christian Braw, Dagen, 16 sept 2016

Integration = ett möte (Rainer Bauböck)

- * Möte som förutsätter att båda parter säger ja till detta möte
- * Ja, till att inte organisera parallella organisationer (domstolar, skolor, lagstiftande organ osv)
- * Ja, i meningen att etablerade organisationer är öppna för alla, för nyanlända – ska bli sedda, vara med i linje med andra

Konflikter – krockar i detta möte

- * Det kan uppstå konflikter i kommunikationen mellan grupper, institutioner och individer – sker inom olika samhällssammanhang
- * Utveckling kan ske genom de “krockar” som uppstår mellan människor med olika kulturella seder, traditioner och uttryckssätt.

Skolan – vilka möts?

- * 2016: nästan en fjärdedel av alla barn i Sverige har utländsk bakgrund
- * Knappt 10 procent av barnen är utrikes födda och knappt 14 procent är inrikes födda med två utrikes födda föräldrar.
- * Syrien, Somalia och Irak är de vanligaste födelseländerna för utrikes födda barn. Dessa länder hör också till de vanligaste födelseländerna för föräldrarna till barn födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar. För dessa barn är det också vanligt med föräldrar födda i forna Jugoslavien.

(SCB)

Elever – högstadiet (2014)

	s+s/s	en=u	s+u/u	u+u/u
Malmö	33	16	31	19
Stockholm	48	17	23	12

Stockholms stad: Jämställd – jämlik! , Rapport 22, 2017

Skolan

- * Elever och föräldrar = flera olika kulturer
- * Skolan (staten) = också en kultur
- * Lärare ska företräda staten

Skolan

- * Skolans huvudaktör är eleven. Skolan är till för barn.
- * Det är skollagen och skolans läroplaner som reglerar skolans innehåll. Dessa lagar och bestämmelser anger de skyldigheter stat, kommun, rektor och lärare har i förhållande till eleven.

Skolans innehåll - vårdnadshavare

- * När det gäller barnets vårdnadshavare har skolläningen en skyldighet att samarbeta med dem. Denna skyldighet ger emellertid inte vårdnadshavarna rätt att bestämma över undervisningens innehåll. Undervisningsansvaret har skolan.
- * Föräldrabalken - reglerar relationen mellan barn och vårdnadshavare gäller i skolan, men är begränsad till barnet som person. Konfliktområdena beträffande skolan och vårdnadshavarna kan vara flera.
- * Brottsbalken gäller i skolan

Individens frihet – integritet

(Läroplanen)

- * ”Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta är de värden som skolan ska gestalta och förmedla.”
- * Skolan ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Det sätt på vilket flickor och pojkar bemöts och bedöms i skolan, och de krav och förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan har ett ansvar för att motverka traditionella könsmonster. Den ska därför ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet.”
- * Lgr 11. Läroplan för grundskola, förskoleklassen och fritidshem 2011.

Skolan viktig för förändring

- * Generellt för flickor
- * Flickor högre betyg än pojkar – alla ämnen så när som gymnastik
- * Flickor med utländsk bakgrund bättre betyg än pojkar med svensk bakgrund
- * Pojkar med utländsk bakgrund – några mycket bra – men många tvärt om

Shashi Tharoor: FN:s undergeneralsekreterare 2001-2007

- * ”Sätt flickorna i skolan!
- * Kvinnor har mycket större nytta av utbildning än män, och bidrar mer till samhället med sina kunskaper. Världens bästa utvecklingsprogram är att investera i flickorna.”
- * Han citerar Kofi Annan: ”... Låt oss investera i kvinnor och flickor.”

DN 24 dec 2012

Kan skolan ge vingar?

- * Malala Yousafzais pappa Ziauddin Yousafzai, på frågan hur han inspirerat Malala:
- * *“People ask me what special training I have given to my daughter. I tell them “don’t ask me what I have done. Ask me what I did not do. As a father, I did not do one thing. I did not clip her wings. I did not stop her to fly. Every daughter is ment for the sky, for the stars. Let’s not clip their wings, and they will fly.”*

Vingar till vad?

- * Erfara frihet
- * Som det står i skolans värdegrund – läroplanen:

”att låta varje enskild elev finna sin unika egenart och därigenom kunna delta i samhällslivet genom att ge sitt bästa i ansvarig frihet”

Värdekonflikter i skolan idag

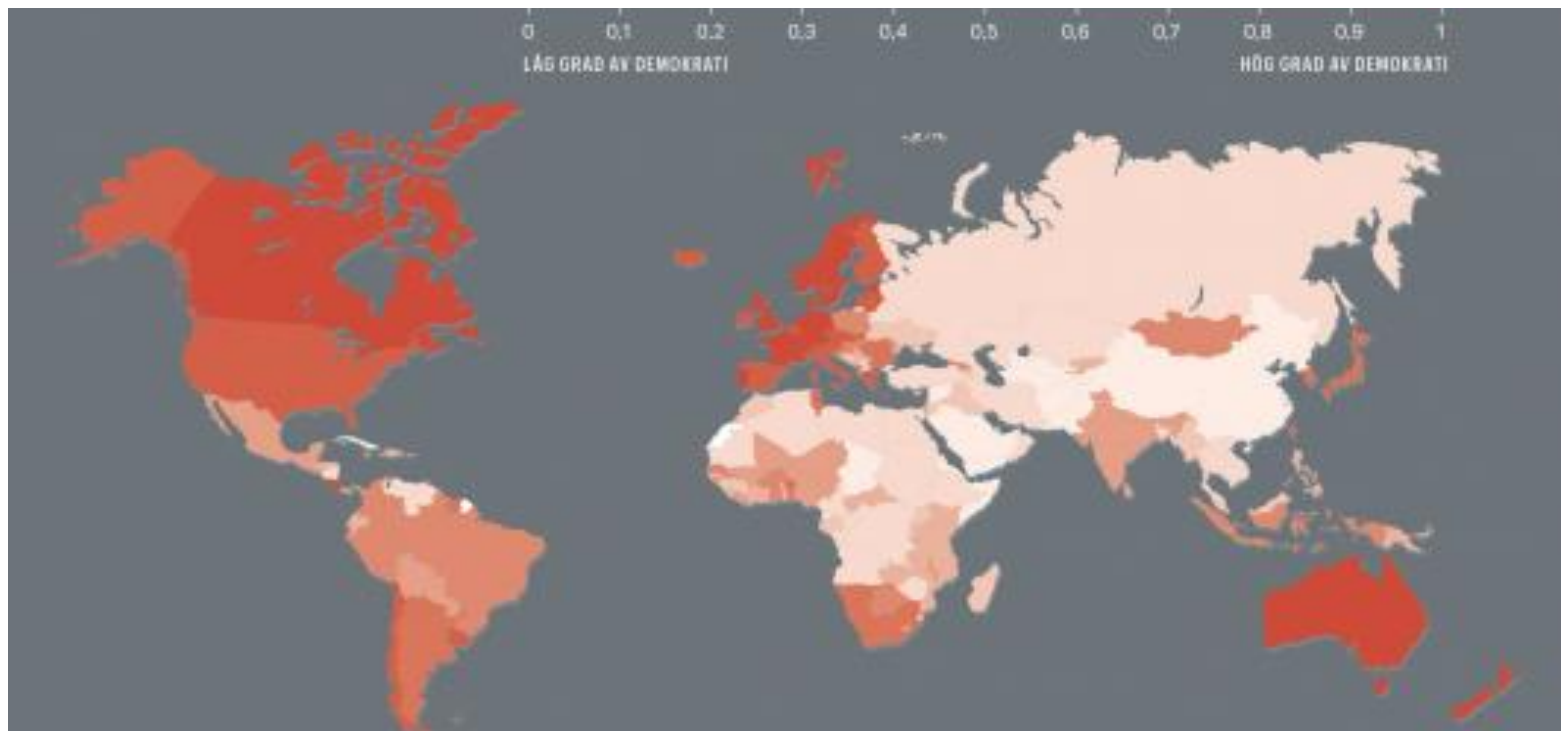
- * Ska flickor ha samma rättigheter som pojkar?
- * Flickors/kvinnors reproduktiva hälsa: vem ska bestämma? Flickan/kvinnan?
- * Inte bara en fråga för flickor och kvinnor, för skolan utan för samhället som helhet

”Den demokratiska utvecklingen är inte könsblind”

- * Det är bara i de länder där kvinnors rättigheter har garanterats - där både män och kvinnor har hög nivå av medborgerliga rättigheter som det växt fram stabila demokratier. Mönstret gick igen i nästan alla de 173 länder som analyserades för åren 1900–2012

Women’s rights in democratic transitions: A global sequence analysis, 1900–2012” i tidskriften European Journal of Political Research, 2017 Staffan I. Lindberg m fl

Demokrati inte självklart

Mänskliga rättigheter?

- * Mänskliga rättigheter - FN:s deklaration 1948
- * Grundidé: idé om människors lika värde ligger grund för teori om individuella rättigheter – som individen har i förhållande till staten. (Bygger på europeiska tänkare som Voltaire, Hume, Rousseau samt erfarenheter från andra världskriget)
- * 1950 Europa-konventionen om mänskliga rättigheter Efterlevs med stöd av domstolen.
- * Kvinnokonventionen – dec 1979 (kritik av MR 1948 – barnkonventionen bla kvinnors reproduktiva hälsa)
- * Helsingforskommittén för mänskliga rättigheter 1982 (Östeuropa)
- * Barnkonventionen 1989
- * Kairo 1990 deklARATIONEN - Ett antal länder skrev inte under FN konventionen. OIC Organization of Islamic Cooperation – 57 medlemsländer upprättades 1969. I augusti 1990 vedtog OIC en deklaration om mänskliga rättigheter i islam. 45 länder sig bakom denna. Deklarationen bygger på sharia (<http://www1.umn.edu/humanart/instate/cairodeclaration.html>).
- * Wien 1993 – internationellt möte - universell dragen poängterades. Idéen om lika värde - individuell rättigheter – stärktes. Principen om globala individuella rättigheter kan vara mäktigt verktyg för att legitimera intervention.

Kvinnors & barns rättigheter

Två olika synsätt

- * FN via konventionen om MR 1948 & kvinnokonventionen/ barnkonventionen kontra
- * Länder enligt kartan ovan: Rättigheter för kvinnor, ger kvinnor handlingsutrymme, förutsättning för demokratisering.
- * Kairodeklarationen 1990,
 - * Art 1: All human beings form one family whose members are united by their subordination to Allah and descent from Adam.
 - * Art 6: Familjen kvinnans plats och där bestämmer mannen.
 - * Kontra länder som Saudi-Arabien, Iran, Irak ,Egypten, Pakistan

Vad är en universell norm?

- * Alla normer är relaterade till värden
- * Abstrakta normer varierar beroende på historia, kultur och sociala klasser
- * Förändringar i innehållet av abstrakta normer beror sålunda på förändringar i värden som normerna är relaterade till.
- * Minst ett universellt värde måste accepteras och praktiseras av alla .. Annars ingen universell norm - bara en logisk och historisk möjlighet

Nussbaums TEORI (2000)

Etiska premisser:

- * Att ALLA människor innehar vissa grundläggande mänskliga kapaciteter

Moraliska krav:

- * Att alla ska få utveckla och utöva sina kapaciteter

Sociala och politiska krav:

- * Så att alla kan få utveckla och använda förmågor

Mänskliga rättigheter och rättigheter i staten

- * MR inte entydiga – två mönster
- * FN:s MR brister i förhållande till kvinnor
- * Mänskliga förmågor – alla har – universella
- * Är FNs MR universella?

Kollektivistisk samhällskultur

Den utökade storfamiljen

Tillgång till föräldrarna

Kvinnans status är låg

Familj- och grupplojaliteter

Barnen ses som en inkomstkälla för familjen

Hög preferens för söner

Värden i uppfostran av barnen är lydnad och beroende

Ömsesidigt beroende

Individualistisk samhällskultur

Kärnfamiljkonstellationer

Tillgångar går till barnen

Kvinnor har relativt sett hög status

Individuella lojaliteter

Barn tillskrivs ett psykologiskt värde

Relativt sett låg preferens för söner

Barnen uppfostras till autonomi och självtillit

Självständiga individen

Några konkreta konflikter

- * Hedersförtryck/våld – riktat mot det egna barnet –
- * Socialiseringen av pojkar i familjer med hedersvärderingar
- * Sexuella trakasserier av flickor
- * Att flickor dämpa konflikter/kaos i skolan - behöver ”ta hand om pojkar”
- * Religiösa friskolor

Fas 2: 2002-2005

FN resolution – viktig för arbetet i Sverige

UN Document E/CN.4/2002/83

Resolutionen tar upp förekomsten av hedersmord i världen men också en definition av begreppet heder.

”Det som maskeras som heder är i realiteten mäns behov att kontrollera kvinnors sexualitet och frihet. mäns kontroll omfattar inte bara kvinnors kroppar och beteenden, utan allt hon gör /vår översättning/.”

Förekomst främst i länder som Pakistan, Iran, Egypten, Bangladesh och Indien, nämns Sverige bland de västliga länder där hedersmord har skett.

Mord: Fadime - Abbas

Hedersrelaterat våld – Unni Wikan

Hedersrelaterat våld och förtryck är, enligt den norska forskaren Unni Wikan, riktat mot det egna barnet.

”.. ett system som kräver av familjen att den ska döda ett eget barn - är *speciellt*. Det lämnar barnet utan något skydd.”

Att veta att den dotter en far överlämnar är jungfru, är av yttersta angelägenhet.

Den viktigaste anledningen till kontrollen av dottern, har att göra med kvinnans fruktsamhet och barnafödande.

Det är enbart kvinnor som kan föda barn och som föderska vet hon att hennes barn är hennes. Hon är i en annan situation än hennes man.

” The honor of a girl is lika a match; it only lights once” (El Feki, 2014 s 93).

- * Heder knutet till kvinnans sexualitet är ett absolut begrepp, är något som man antingen har eller inte har (King, 2008; Rød, 2012).
- * Detta är en följd av att oskuld uppfattas vara något flickan har eller inte har och inget hon delvis kan ha.

Broderns särskilda roll- en annan närvaro i närstående kvinnors liv än fadern

- * Självklar närvaro i närstående kvinnors liv (Tillion 1966)
- * Pojkens mor den dagliga omsorgen
- * Som barn umgås han med sina systrar

- * Strikt könssegregation

Viktigare än systrarna

- * Systemets bärare
- * Föra släktens namn vidare
- * Lära sig makt – fatta beslut